బభ్రువాహనోపాఖ్యానము

క॥ శ్రీరాధామాధవ పరమేశ్వర। ధారాధర దివ్యదేహా నవ
కులసం। శారసరోజ విలోచన। వారిధిగంభీర భక్తవత్సల కృష్ణా॥
వ॥ అవధరింపుము విధంబున జనమేజయుం డడిగిన జైమిని యిట్లనియె న
ట్లాసవనాశ్వంబు వెడలి బహు ప్రదేశంబులు గడచి మణిపూరం
బుఁజేరె నప్పుర మత్యంత వైభవంబెట్టిదనన॥ 2

చక్రవాకరాగము। త్రిశ్రజాతి

మణిపుర వైభవంబు, సుధ మణులచే నసాధనంబుగ మణిగ
ధగధగ మెరయుచు నాద్యములు, ఘణఘణ మ్రోగు ఘంటలు, రత్న
ములగు సింహాసనములు, రాజవీధులు వెన్నెగలుగ మణిగ మావులు నెమలిగొలు
లావులు తామరల బావులు, కమ్మపూఁదావులు విరిమల్లె తీవియలు
చాలగలుగ మణిగ కోటలు తుదిలేని పేటలు నర్తకుల యాటలు, గాయ
కుల పాటలు మంచి పూఁదోటలు, విరివియగు బాటలు గలట్టియాగమ
ణిగ మేడలు బంగరు పుఁగోడలు వర్తకుల వాడలు చదువుగల ప్రోడలు
సారుగల చేడలు గలట్టియాగ మణిగ వేంకటాఖ్యని మనః పంకజ
నివాసుఁడగు పంకజాక్షుని నిరంతరం కృపఁగాంచిన కలంకరహి
తాళిగలగ మణిగ 3

తోవర

దానిం గని యుధురమే వవశ వనిదైవతేంద్రసుతుఁ డడుగన్
మానితుఁడైన మరాళకేతుఁడి మాన్యైకఁబత్పై బలువడిగన్ 4

ఆ॥ ఈపురంబు నేలు భూపాలకుండు తా। వరసుతుండు బభ్రువాహ
నుండు। కదనరంగమందు గండరగండడే। వాయ మూఁబట్టనేని భయ
ముగలుగు 5

వ॥ అని చెప్పుచుండు నంత లో సూర్యాస్తమయంబయిన నర్జునుండు సప
రివారంబుగా నొక్క పట్టణ తీరంబున నుండె సైన్యంబు లయ్యాగ్రప్రదేశం
బుల నుండిరంతే నా సాయంకాలంబున హయాగాశ్వంబును బట్టి సు
బుద్ధియను సేనాధిపతి బభ్రువాహనునకుఁ జూపించుచుయను నస్వర
నాథుండయ్యశ్వంబును మిరి దాని మునుపట్టు మునందు 6

యమునా [illegible] రాగ్ని మధ్యము

248 ~~[illegible]~~

తే॥ సకలభూచక్రముల నజాతశత్రు। యాగమాయె విని విదితము
స్నంగజారి గెలిచి నెరిలిరక్షింపఁగలఁడు వెంటఁ జెప్పవచ్చు నుష్ణా
ర్దుసుం పన్నలున్న ॥7

వ॥ అనియుండుటఁ జింతించి బభ్రువాహనుండు సభాస్తారుల కిట్ల
నియె ॥8

నాటరాగము. ఆదితాళము

వేడుగ సమకూడెడు ఛందముల గనేడు॥ వాడి మగలవైన
గాడులోకములు, మూడు బయించిన ప్రోడ్ దట్టిడి మన, వెడ జేరియున్నా
డటు జనకుఁడు వాఁడెగ నానాకు గనేడు॥ కన్నతండ్రి ఫల్గునుఁ డనువా
క్యము విన్నాను గాని చూచి యెఱుంగను, కన్నులకింపుగఁ గని పూజించె
దనెన్నో విధముల సన్నతిఁ జేసెద గనేడు॥ నిజాత్రి తుండగు వెంకటుడా
సునకుఁ జస్రంబు వరములిచ్చు కృష్ణుని, భజింపుచును యాగ దీక్షఁ దాల్చి
న యజాతశత్రుని నిరక్షింపనగు గనేడు॥9

మ॥ అని యుప్పొంగియు రాత్రి వేళగుటను, ప్రాసక్తిచేఁ బండె
నినె మెల్లాంచి ప్రభాతకృత్యములర, క్తిం దర్చి వాద్యంబులా
యన్నేత్రాయంగ నలంకృతుండయి శతాంగారూఢుఁడై బభ్రువా
హనుఁడేగెఁ బవురాజసంఘములతో, నాసన్నసాచింగనన్ ॥10

క॥ అటులేగి యింద్రసూనుని। కటుముందున నిలిచి కానుకలనేకము
మిక్కుటుపుఁ దమి నిచ్చి చేతులు, నిటలంబున మోపి యుల్లని వినుతిఁ
జేసెన్ ॥

హంసధ్వనిరాగము ॥ చతురశ్రజాతి

శరణు శరణాత్రిపా॥ గాండీవధరా పే॥ శరణు॥ సురపు
రమున నీవరదేహముతో, నరిగి సురేంద్రార్థ హారిపీఠమున, నరపుగ
కూర్చుండి సాక్షమొందిన, దారవటుటభ వచ్చురణాబ్జములకు॥ శరణు॥
కాలకేయులను నివాతకవచుల, గూలిచి గంధర్వరాజగర్వముఁ దూ
లిచి విసారయంత్రచ్ఛేదన, వేళ నృపుల గెల్చిన మేటి వగుటు॥ శరణు॥
నిరుపేదకుఁ బెన్నిధానమబ్బిన, కరణిఁ బిమాసా కృష్ణ నను జేవగని, యురు
క్తి డిమనకు దివ్యౌషధము, దొరకిన ట్లులాయె [illegible] శరణు

బభ్రువాహనాభిషేచనము

రమభక్తి వేంకటదాస మనోహరుండన త్రికృష్ణుని సోదరుం
బలవాద్వంద్వమ్ముఁగాచ్చియుఁ బదవయు, కరుణాహాతృఁడవైనావృగానగ॥ శరణు

తే॥ అని వచించిన సాష్టాంగ వందనము సల్పుచున్నను తువిహాఁదగుఁ 12
రవి సున్నఁజేసి। నింగి జక్కర తిట్టు సన్నిహితముగుటు। వలనఁ దన్న
గహార్థ నివంతఁ జూచి ॥13

కాంభోజిరాగము. ఆదితాళము.

అనేను గసవ్వసాచి తోనిట్లనెను॥ తనయు నాఁడనట తప్ప
నిహాత్సకి, మనకి దితగునా యుని ప్రద్యుమ్నుఁడు, వినయముకేదాయ
నియమునహా శ్వఁదృఘునా హాంయమి దింయని హంసధ్వజుఁ॥ డనెను॥
ప్రమాదమనియతా వనాశ్వండు ముం, దు హొసము నాయునిరుద్ధుఁడు
మాకిద్విత్ర మంబుగా దని వృషకేతుఁడు పల్కె, సుమాను మనినలధ్వ
జభూవరుఁ॥ డనెను॥ నిరంతరము వేంకటాఖ్యసేవిన, మురారా
తిశిషుఁడవై ధర్మ్యతరంబైన పనిచేయుటవి స్మయకరంబయ్యనకిరా
జసమూహంగ॥ బనెను॥ 14

వ॥ ఇట్లని పరిపరివిధంబులఁబరితపించు వారివాక్యంబులాదరింపక
శ్వేతవాహనుఁడు బభ్రువాహనునకిట్లనియె॥ 15

సీ॥ రహిమీఁ అభాక్షవరాముని గెల్చిన, శంతనాత్మజుని యశస్సు ద్రుంగ
సూరశేఖరు తొను మారులంగని నట్టి, కుంతి ప్రసూనితికాయంత పడఁగ
రాజవర్యుల గెల్చి రాజసూయము సల్పి నట్టి ధర్మజుని పేర డగి పోవ
విజయ హాస్వయము చేఁ ద్రివిష్టంబులలోఁ బ్రశస్తిఁగైకొన్న నా శౌర్యమడఁగ
క్షత్ర ధర్మంబు విడనాడి జన్నము డిగి। శరణమంచు వచ్చినా వునే జననియవని
వలనఁ గాంచెనా నిన్ను నా వంటివాని। బిడ్డకే మాఁకిఁగలుగునిప్పుడకిత
నము 16

తాహార

సంగతిఁబల్కిన బభ్రువాహనుండంతఁ బ్రేధతో వేచి
హాశిని తీచి వచియించె నచటఁ గలసకల మహీశులఁజూచి 17

చెయూకరాగము. ఝంపతాళము

విన్నారా యూ వారలు గసన్నహ్న ము రావకనములను

యుధిష్ఠిరాశ్వమేధము.

యున్నేడుగ వినరాగా యన్నతరములనుండ్రి వారి వన్నకే
250 రి నానుండ్రి బలు సన్నమాయనని మండ్రపు సాచివచ్చిం
చెంగదండిగ వినరాగ నన్ను నిందించుటాలించి నిజ జనకుడౌటచేసవో
చిత్రము ది నను కూలించి మించిన జనని [illegible] నిరాకరించిగ
వినరాగ తనయుండు మ్రొక్కుటతప్పు తంత్రి నని లోకెల్లు టమెప్పా
ధర్మమునే ఉండు వారల చాపు దిని నను కూలించిననేడు గనుడు
నాగా పాపుగ వినరాగ ధరను వేంకట [illegible] నేలు నట్టి వరదుడో వేగ
గోపాలు ప్రాకృస రసి జంబులు పదలు [illegible] రెలు గాల్చు పరమభక్తున
కిదితెరువా చాలుంచాలు గ వినరాగ 18

తే॥ అనివచించిన బభ్రువాహనుని మాటలాలకించి ధరాధవు
లద్భుతంబుగ జెందిచూ [illegible] ఫల్గునసంశమందు సద్మమునకే ని
బోసెనె యర్జునిరెగ 19
కమునించి తన మనంబున గ 20

క॥ తను వాసగినజనకుని యా పనిలో నవదంపదల యునాయించితినప్పు
ని గారవించిన దోషం బనిచే యక యున్నా [illegible] నియమగ 21

తే॥ గారండు [illegible] దోషమే యుండు తన [illegible] మాను
కొండు [illegible] యుద్ధంబు నట్టు [illegible] జనమండు లేక
యశానిన గ 22

మ॥ అనిరుద్ధుండజనార్దనాత్మజుడు సాత్యకి [illegible]
~~[illegible]~~
తను [illegible]
తను [illegible] రాజి వారలను [illegible]
[illegible] 23
[illegible]
[illegible]

బ(ఘు) హా వా నా హా ష్వ నము.

స్వర లోకంబున (గ) ప్పు (డే) వ్య నననా నా (స్త్ర) ముల్ వత్తే నని 23
ద్వరులు బఱ్ఱ దుర వ్పరా ప్పరు (డన సుకరత్నించు ఫా దా జాలోన 24
కగనా రాంధ బాంధు శ్రీ దేము హా రస ఘంటాటి నెనిద (గొప్పు) దుర్ని
మూర్తి రక మాలె నన యనివిచారించె ద ధర్మ మతని రాననమ గుట 25
వగల నియనె కేత్ర సారంబుల (జింతించి నంచనం చమునిసుంధర
పదారవింధంబులు డెండంబున (గొల్చి నిరంచి వేసు వడా
మునలేచి స్నాన సు శుద్ధానా దికా ల్పంబులు నిర్వర్తించి సనా
పతి యుదు సుబుద్ధింగని మన వరూ ధిన వరం దంబునమురంబు
నరు (బుధ్ధ కొలు) మనినన తం డప్పుగా వెం-చు టుయూ 26
సీగ బారరూపుల వెల్లు బాబాల సరదా సుజ వములక్షిన మహో సంధవములు
శైలంబు లెక్కింగి సంచారము నెరించ్ర నొయున్నంబగి నెయిన (గులగుంప్
యమహా తివేలప్రత్నక్కంబుగా నిల్లు కనుపట్టి రననా ప్పురాళ్ళు లములు
నేము ఘుట్టున లచే నెలయిల్లు కజంబు గానా నర్సు (గ (జాలు [illegible]
ఘుర్ర కములు
దేశ దిశలనిండ (జేయు వా ధ్వనినము బు| తన్న వేష్టంప (జేత్రాంగ
దాసు తుండు| కనకరథమె క్కె వనరంగంబు (జేరి| పలికె నిట్లని గం
భీర బాంధవ్యనాములు 27

ముఖారి రాగము, ఆది తాళము

ఎవఁ (డో గరా దను (గంధ్యంబున గరా వగ దివిజు
లు మెచ్చు గభు విచరుల ఊల (గ) బవరి మునెచ్చు దు బావ లబ్ల
ఘ్నంగడే వ (గ నిన్నటి దిన మునననను దూ ఱి తగ దన్న రి షిసుడు
లన్నింటు (చెప్పక) విన్నవా రిలో (గన్నవా రిలో, మన్నదు లలో
మ వక్షస్సె పరు (గ డేవ (గ ధము రాజ్ఞ మలు దానలు రక్షదం బు
సూడా శ్రీరథంబు నను నా దను, గను శ్రీ వేంకటాద్రి బ్రోచు రమే
శుని కన్ బ లారా (గడే వగ 28

యుధిష్ఠిరాశ్వమేధము.

యునేఁడు॥ వినాకా॥ యెన్నో తరములనుండి, వారి, మన్నన
250 లి నానుండి, బలు, సన్నమాయునని మండి(ప్ర)వ్వ, సాచి వచ్చిం
చెఁగదంతిగ వినాకాగ నన్ను నిందించుటాలించినిజ, జనకుఁ డోటచేసవ్వా
చిఁవుది, నను కూలించి మించిన్రా, జనని ని దూఱను నిరాకరించి
వినాకాగ తనయుండు మ్రొక్కుటతప్పు, తంత్రి, నని లోఁగెల్లుటమెప్పా
ధర్మమునెఱుంగు వారల చాపప్పుఁ దని, నను కూలించిన నేఁడు గనుడు
నాకొప్పుగ వినాకాగ ధరను వెంకటదాసునేలు, వట్టి వరదుఁ డో వేదాం
గోపాలు ప్రాద్యసరసిజంబులు పవలు రేలు, గొల్చు, పరమభక్తున
కిదితెరువా చాలుం జాలు॥ వినాకా॥ 18
తే॥ అనివచించిన బభ్రువాహనుని మాటలాలకించి ధరాధిపు
లద్భుతంబుఁ జెందిచూచి ఫల్గునసంశ మండు, సద్మమునకేగి
బోసెనెయ్యకరిస॥ 19
కరుణించి తనమనంబున॥ 20
క॥ తనవాసఁగినజనకుని ఆ పనిలోనవధింపవలయునని యెంచితి నప్పు
నిఁ గావించిన దోషం బని చేయక యున్నశాస్త్రమానియుఁ గడు॥ 21
తే॥ కొండతెలఁగుల దోషమే యుండును తన దనిగావింతునే పని మాను
కొండు, చంద్రమౌళిఁ జేసి యుద్ధంబానప్పుడే యాజనమండలి
యుకానిసే॥ 22
మ॥ అనిరుద్ధుండు జనార్దనాత్మజుఁడు సాత్యకావి నుసాల్వవిత్రయా
~~తనుపా త్రు చు జనార్దనాత్మజుఁడు~~
తను పాత్రుండును యౌవనాశ్వుఁడు మహాధనాఢ్యత్వుఁడో హంసక
తను దుర్దాంత సురాజి వారలను దోర్దర్పంబుమాయూచి
చినగాడ నె సూలు వేచ్చిన దినాచేనాని యాజింపఁ గడ॥ 23
మ॥ నరుఁడెల్లం బనిఁ జేయుచుండ ఫలమెన్నండై వేమయిచ్చిన
పురమేశుండు సమస్తభూతసమూహ త్రవర్తించునాతండె యా

బ(భు)జావానభోజనము.

సురలోకంబున (గ) పుష్పకమ్ము నేనిన నానా శాస్త్రముల వసించి 23
శ్రీకరులు బహు సురపుష్పరాగ్ని కుసుమ సురక్షించు శాబాజులోన 24
కగసారాయణ కొండుక్త్రి కేము భవ్యఖండంబునే నిడదను (గొప్పు) కునా
సూత్రకరనూ ఆనన కునిచాలించు కర్మముతనిరాసనము నటక 25
వగలని యున కద్రుశారంబులు చింతించినంచనంచను నిసుంకర
పదారవిందంబులు కంకంబున (కొలువు పొన్నిత్రించు వేసు వజ్రా
మును నేచి పూజనాను శెద్గానా విద్యాల్పంబు లు నర్పించి సేవా
పతి యుడు సుబుద్ధిం గని మన వరుణాధి నేవరం దంబు నును మరంబు
నకు (బుదికొల్పు) మనిన నతం దప్పునా పెంచు టయూ 26
సీగచారరూపుల వేల్పు బాబాలసురమానుజ పనమగల్పి సమవొసంతవములు
శైలంబు లెత్తు్ంగి సంచారకములు నేరంచునా యునంవగి నయమ (గులగుంపు
యమహోతవేలత్రు తక్షుంబుగా నిత్య కనుపట్టి రసనా పుణ్యాల్పలములు
నేమి ఘుటులను లచేనే లయుల్లకజంబుగా నానర్పు (గ (జాలు) [illegible] ఘన్నరకములు
దేశ దిశలనిం ద (జే యువాత్ప సేవనము లు । తన్నవేష్టంప (జేత్రాంగ
దాసు తుండు। కనకరథము క్షైకవనరంగంబు (జేరి । పలికె నిట్లు నిగం
భీరబాంధవ కామములు ॥ 27

ముఖారాగము, ఆదితాళము

ఎవ(డో గజాధరు (గయ్యంబున గజా వగ దివిజు
లు మెచ్చగ భువిచరుల జేలు (గ(, బవరమునేన్పు కు బాపలబా
ధ్యుం గడవ(గ నిన్నటి దినమునన సుకుమారతగ చక్రి కిసు
లన్నియు (దప్ప క) నిన్నవారిలో (గన్నవారిలో, మన్నవలలా
మమమై శక్తి పరు (గడవ(గ ధర్మాల్లికామములు దానలు రక్షదం, బు
సూచార్యులు రథంబు నను నాథడను, గను కవెంకటాద్రి ఖ్యాని (బ్రోచు రమ
సు నిత్య సకలవా (గడవగ 28

యుధిష్ఠిరాశ్వమేధము.

262 క॥ అనిపాండుపుత్రవాక్యములా। దిననసుసాంఖ్యాయనుడువా
ని దేహాని యమ్మునీ। హావయమె క్షించి సంధించె ను వేలకాలందిన
పుడు జెప్పనిసుతుప్రై॥ 29

సీ॥ ఆ యమ్మునెల్లననా యానముగ (త్రుంచి) వాశితూపుల బభ్రువాహనుం డు
సంధింప (గని యనిసాంఖ్యుండు త్రుంచిన, నిరుపురాక్షటిగ జయిష్ణుల దర
సమూరంబు (గావించు సమయంబునందున, ననుసాంఖ్యనిరతాంగమును తవయ
చాపసారథులన శ్వముల (త్రుంచి కిరీటి, తనయుండు రేగి నంతననుసాంఖ్య
। డెదురుగా వచ్చి నవంబానియేసినంత। దానిని సుమంత తుని యము
గానా నట్టి। యఖ్య చంద్రాడుగమ్ము ననతని సోల(జేసి జయమొందె(
జితాంగదాసుతుండు॥ 30

తోమర

వానిం గని (ప్ర)ద్యుమ్నుం దక్క శతాంగము నారోహించి
మానితు(డగు బభ్రు)వాహనుని మణిద్వీ(బన్న)నిరించి 31।

సురటరాగము. ఆదితాళము

నిలు నిలు మా బభ్రువాహనా ॥నిలు॥ కలనిలా మనసా
ఖ్యనిమాళ్వల (జా(జేసి జయంబందినా వృషభ॥నిలు॥ కిరీటిసూను(
దేవైనంముల కిటూ, పరాక్రమము ప్రకటించినా వృషభ॥నిలు॥ కూ
రవరులలో నేనాకండనని, పోరానర్ప వచ్చినా తనను (గని॥నిలు॥ ని
రుపమరూపతో వేంకటా ఖ్యనము, వరము లిచ్చు (శ్రీ) హరి పుత్రుండ
సు॥నిలు॥ 32

వ॥ అని నవనాదసుం దైవిన యంబుతో బభ్రువాహనుం డిట్లనియె 33

ఉ॥ నీవె సమస్త ధర్మములు, నిత్యులబు క్షానిచింకియుం డిన
న్నీవ (బల్కు మాటలకు, నేమ నియుత్తరమిత్తు, నిస్తనా
నా వసుధాధిపుల వివ(గ, నాజనకుం డువచించినట్టి దో

బభ్రువాహనార్జున సంభాషణము

[illegible]

శాంభవ శాంభాషవెంత విజితాత్మా దస్సిసన్న పాంపతక్షమే 34

మ॥ జనకుండన్నటికో మవియపుత్ర[illegible] చెందానన తెంచినా
దనిసంతోషము పట్టువేశశక్రా, యశ్శయించుజ్ఞావిజ్ఞాన
ఖినన న్నట్లునీ శాకరించెసుగవ్వాశ్వేతాశ్వందా పాథరద
జనకుత్తైరె తనూజులుం గలుగరె, సాధించిరె వైరములే 35

చ॥ చెలమువపొంచినా మభుజాస్త్రార్పము జూపదెలంచినా మభా
వలయమునందు కీర్తిగను వాంఛమనంబునదెలిసాడునే
గలనికి వచ్చుటెల్లమునుక్త వ్యదివల్లిననెచె వాక్యముచ
తెలిసిసపొందవేసగడ తెలిసెదెచిదనున్న మండదర 36

శా॥ ఆమాటల్విని రుక్మిణీతనయుడా, వాచ్చడపాంశారమ
ల్లీమాత్రంబున వేడ్క వైరుజయుంచేనా దప్రాప్తించుసు
త్రామాపత్యము మేలుసందడుగదా, ఫల్గుతరుండా టచే
మేమెట్లా మమొజ న్మమెట్లునివియా, సాదేమనానున్నదో 37

తే॥ ఏదియొట్టులున్నదిప్పు దరణాముకు, శ్రవణమునితలంచిదండపూర
నిభశరంబు తేయనిష్ఠురనాథపా, త్రుండు వానిద్రుంచి మండిపడు
చు॥ 38

కాపాక

వేనవేల శరములేసినా కనవధినించు నట్లుగను
వానిద్రుంచిప్రద్యుమ్నుండేసిన వార్నిశితములను
యుటులాకరాస్త్ర తైశితములను మలేయుగాలమందునను
పటుసత్వంబున వారిసుతు విలుల్నాఫల్గునసుతుడు మునిమెనను
మారుడు వేటోనవిలుగాని విజయకుమారువరశతాంగంబు 39
సారథివాయములద్రుంచికోపమునజలెసింపానాంబు
వ॥ ఇట్లు ధ్వంసంబైన రథంబు విడిచి బభ్రువాహనుండు వేఱొకరథా

254 సంచారకోపించిన నరకాంతకవరాత్మజుండు దానిం
దునిమె నివ్విధంబున నరకమారుండు కోపించిన సాల్వుని
ధంబులు కాకమారుండు విధ్వంసంబు గావించిన నతని
పృష్టంబు జెందిబ్రువావాసుండు వేతొక్క స్యందనంబెక్కి ప్ర
ద్యుమ్నరాసుని యరదంబును కాచ్చిమాళ్ళి మరలనతండు
రథియై వచ్చునంతలో బరశస్త్రంబులకు ఆకసులు మాడ్చు
చుండె బ్రద్యుమ్నుండును శైరిస్త్రశస్త్రంబుల వధింపం దొడంగె
నాసమయంబున నిరువాగులం దరిచతురంగబలంబులు కూ
పలుచుండ లోకాంతర్ప్రవాహంబులును మహాస్త్రమహాంస
ప్రంకంబును గతిశీరకారంగంబు భయంకరంబై చెలంగెన
ప్పుడు భూతప్రతపిశాచంబుల యుద్ధభూమిం బ్రవేశిం
చి యొక్కభూతంబు తక్కిన వానికిట్లనియె ॥40॥

శ్రీరాగము, ఆదితాళము

చిత్రవిహారస ముసేసు జననమహి ॥ చిత్రగని తలపుటూటలు
లు మెదడుకొలంకులు మెత్తనిమాంసము మెలనగు నెముకలు క్రొత్త
పేసు గులమోత్తంబులు మనకిత్తెత్తిల భించుటెన్నవిధముల ॥ చిత్ర
కోమాయుధులకు రాపులంతులను గామినిమోహాపులకు దే
హద్యమునా మికగలబమ్మరాణాసులకని మహానయరణకోవిదు
లచేగ చిత్రగ మెయు వ్వవేంకటాద్రినాదరించెడు పువ్విల్లుని
తండ్రి కనికరము మనవరాశిగ తల్లి సహాయరణమునోసి
తెల్ల దిటబు వృదారకెనుం ॥41॥

వ॥ అని వెండియు ॥ 42

సీ॥ కరి శిరంబులు కందుకముల ట్లాడి సిపట్టి వెసవెల్లనింధారణిసారి నా కటి
వ్రమంత్రములానాటి కొదవెనాకని పిసుగులు మాదలలించుండు నీ యెనా కటి

బభ్రువాహనోపాఖ్యానము

యింతవఱకున్నది నేత్రంగా సుచుకగ వెంలపాత్రము చూస్తి 255
గొవినాకటి
వెన్నముద్దను(జూచినున్నది మైడింబాంగదోయిలుచున్న ముంగినాకటి
పత్రలటింపినాకటి పరిహాస్య వాత్సల్యం[illegible]బు| లాడినాకటివా
ఖుపాడినాకటి| భూతస్వంచయంబు పేత్రుననటెంప| జన్మభూ
మిసాధవసమునఁ జూడవె ॥43

వ॥ అంత బభ్రువాహనుండు విజృంభించి వాంసేతనసువే
శులమూర్ఛఁజెందించి పంచాస్త్ర వీరోపేత సూత సులఁబం
చత్వంబునొందించి విలయకాలరుద్రుండు బోలెఁ దిక్కులఁబో
డెను యవ్వసరంబున విజయ సైన్యంబులఁ జూచి నబభ్రువాహనుం
డు సాలనులుంచి విశ్వతేజోధిచక్రకేంద్రుఁడు పుత్త్రుఁడవతము
మౌనేతనుండు వృషకేతుసునకిట్లు ననియె ॥44

సీ॥ పడిరిబలం బన్ని ననర్ఘ వాలశిఖామణులాలమందుఁగ
నుడడనుసాల్వ(దేచ్చి తుని) పట్టియుఁజిక్కె పడెన్మెరాల్కె
తుఁడుదెగె దుష్టమిత్రములు తోచిననేకేమకేశవుండుతో
డ్పడదఁగనిపనుబలుభంగులఁ జూరినగెల్వగల్గనే ॥45

తే॥ మామనశక్తి సమ్మగరిమస్సవనంబానరింపఁబూనినా
డి మహానియ ధర్మసుతుఁడంబుజలోచను ప్రాపున మిన్న
నిమ ఖిపాజిఁ బ్రోచుపనికెంతయుఁ బూనితిమోఘమయ్యనిం
కై విలయునధుంవాంప్సిఫ్పురిపేఁసుముదక్కను జీవమాత్రజా ॥4

మ॥ అనిసంగక్షజుఁ డాలకెంచినరుతో నారాటు మారత్రఁ గై
కొననేలా యపుడేమివచ్చినవిచిక్కలకాంత అగ్గించిన
మనసే మానుమమేసమాకమ భవ ద్వీరత్వమయాత్రఁగాఁ
జనికెల్లన్ రిపుసేననంచు విపులోత్సాహంబు దపింపఁగన్

యుధిష్ఠిరాశ్వమేధము

256 వ4 రథారూఢుండై చనిసూరవర్యుండు బభ్రువాహ
నుని దరించిన నతండు వృషకేతునితో నిట్లనియె 48

సారసనామస్త్రీయు, మిత్రజాతి

ఏలరా రారోరి యుజాగరతిభూతైయు దిత్తుతి గావేల
ఆలమునపాల పాత్రలనిల్వఁగం బాలప్రాలయకాలులద్రైవను గప
నునుతి వమునకు జనిజనకునిఁ గనుంగొనెద పావక తొంబున
నెలగ వంతమునని వంతేమెందిన, గాంతి మనమున జొంపితగలును
నిగతిలగ గాసితాలఁ జేసి వెంకటు దాసుని తెనుగుసభనిఁగన
కెలగ 49

చెలవారి గ-ఆ తితాళము

అంత వేసూర్యుఁడవ బాలసగపంతగపంతే మునఁబాల్య
పని దినాన పుష్పంతకటి పారలకనియుఁ జెల్లవు గ-అంతఁగపనిఁగా
దింపటు పౌరుషమునఁ గాంగనేనటిటెఁబాసఁగని మాటలాపటుగనంతగ
నేడెత్తుటనిపాడుమాటలకుఁ బోడిమిచిడిచేను వాఁ డేతెడునిగవెంగ
వెంకటదాసుని వరదుండగు వారి, శంకలెకమ మసంతస్తించుమనుగ
అంతటి గ 50

వగ-అనిన బభ్రువాహనుండిట్లనియె గ 51

డగ వంతటివాఁడైన దియ్యనిపుడె యుంగవశంబుగాను
రాంతనిసాంతబాణాసము దాంచుమ ~~[illegible]~~ తేసి భవత్పురతి చిం.
తింత బగాంగఁగోయునపు డివె యుగంగలవంచు విల్లున
ర్గాంతములాగి ఘోరవిశిఖా వధువేసి నభంబునిండఁగన్ 52

క గ-అబ్బాణంబులు గముఁ గొని । గాఢ్బునఁ బొగగొంగ కాడు కుకొడు
మునఁ గుచుఁ బె । ల్లుబ్బునఁ దునియలు సేయుచు । బాహ్బామెదం
బాయనంగ బాటిన నాట్యద్ 53

న గ నిబ్బ యునిబ్బయుఁ దరికర । బాహ్బామెకమ బాహ్వాగనె కముపు

బ్రహ్మానందానుభవము

[illegible] 54

[illegible] 55

[illegible] 56

[illegible] 57

[illegible] శ్రీకృష్ణుని [illegible] 58

కాంభోజి రాగము, త్రిశ్రజాతి

నందనందన ముకుంద [illegible]

[illegible] 59

తోడి రాగ

[illegible]

యుధిష్ఠిరాద్య మధము

258 శిరము మి గట్టేచి ప్రాణేశ నప్పు డసేవత వాడు బనంకముద్ర
నరుడు దారుణముగా నెంచెనుని నా విధముల వ్యసనమున కి 60

సిగ నేతంత్రి దేవేంద్ర పుత్రి నాసుడు నిచ్చె వేంచించి నన్నుగా శ్రీ వించినాడ
నన్ను గాధినను నేవినా తని తలంచు నట్టి ధర్మజు మొదలు డోచినాడ
గారాబు మను మని బొంచి యుష్మించుకుం తెలిపినా శ్రీ జేంద్రించినాడ
తన వారిని కపినంబున బోక్కు త్రిస్థ వు రచి తో వైరము క్షించినాడ
నన్ను మేధ సఫలము సుబిట్లు వాసిని వతిక బోయుబంధువరు
లయు మట్టు నిలిచియుండెట్లు జలజాక్షు సన్నిధి దెలియపరచు
టెట్లు దివినకటుగ 61

మ॥ తనయుం డిష్టము నిచ్చు మాముక పదద్వంద్వంబు పై ప్రా తివ్రు
క్కినదేవింపకయుల మాతి తనియు క్షమా రవట్లను ని
య్యన యక్రోధము నాకునెట్లు దవేనా, శౌరి పాదాబ్జ ప్రా
ప్తను దేవ మాక్షిసహించు దోషమునా యంపెనిదానక్కనెక 62

సారంగరాగము · ఆదితాళము

ఎలచేసినో గయారాచవంగ దంచిట్లు విరించినుగ
తెలుగు ఆలమందు గోపెంచు వహించి నా వేళ చంద్రిని నేచి బ్రు
నైదం గాలు తుర రాజులు హారు షమ్మ మూలల మిం డులకున్
లరవ్యుతా గనెలుగ తున్నాల తో ఖుర చంబు కముల తో జుత్రేళనెల
తో జాపంబుల తో నె తువ్వరు వ అదల తో మెలంగు మునియు
శతమర చూతి సూర్యయు యున్ని గటెలుగ జీవహించేవెక వెంక
టాద్రి వున్నో నా సుంద నుశ్రీ మారి పదంబు లేవేళల గాల్పు
వెనా నివర్ణుల జీవనే మేజీవనంబు పాపా గ 63

వ॥ అని వావో పు సమయంబున నన్ను సు డాని బ్రహ్మవాహనుం
డు రాజేంద్రా పారు షహిం నుండు సమరంబున ను గడిసి యుం
డ విజయుం డాలస్యంబు నర్వ నెలయనిన బొండవమ ఖమ్ముం

బభ్రువాహనార్జునాశ్వనము

దు వృష కేతుడా నిశరంబు పదిల ములై సింహధ్వజ సత్కక్షుంకై 64 259

సీ॥ విపుల గాండీవము తోడ్త నిదానవంబులు, మొలకొనెడి యశ్వమేధ హయము
దానుకాంచు శిరోవదత్తనిస్వనము చే, దిక్కు ఘరంబు బలములు వడగ
శరంబు తగ్గ రమున రక్తనిమోస్వనంబు చే, సోమమాగ్ర పుచ్ఛసంచయములెల్ల
వరదంబు మానదానవరకేతన ప్రభారు, పటు వి-జేయ పతాక భ్రమువహించి
శంబు నిరాఘాతసమ్మద ప్రచండ శరసమూహనములనొక్క పట్టిన యుగమునేర్పు
రమున గలసాధములును వృషములు చెంద, నాలుగున శంచేరయోధులు జడి
సిపది 265

చ॥ జలజలరాలె శస్త్రలు విరాదివమూల్పు రికెంపరాకచి
క్షితి తలమెనిరుల్పరమా ధరముల ప్రముల ఁగూరెసెకెన పారుడై
ప్పిలంపు మునాటి చండమున వేచి దినేం ద్రుఁడు దూసి సంద్రమున్
సలసల క్రాగెనయ్య భయస్వైన్నములుకే పెఱగండ ఛేత్రా శేకై 266

తే॥ అవుడు చిత్రాంగదాసుతుండలిగి యునికి, విమలబాణచేయ
ప్రాణిపేలి లే చి! నరుడుసంధించునట్టి బాణములుఁ ద్రుంచి
శ్వేత ముని స్వేత వాహుని శిరము దు ంచె 267

~~[illegible]~~ వ॥ ఇవ్విధంబున వనజబాంధవుం డుత్త
రాశతుండైన నారి కసద్దైరావ శేఖానువాసరంబున షట్టునిశ
ధించి జయంబుఁ గాని బభ్రువాహనుండు నిజపురంబున కరిగి
నంయుక్తదంతంబు పరిచారకుల చేతవిని చిత్రాంగదయు తెలి
చేతులతోఁ దలమోదుకొని మక్షి శింపుచుండ నుండి వచ్చి చిత్రా
గదతోనింతకెడచి నరాత్రిమద్దియా దాస్సనంబున నిద్రాభాకంబున
నైదు వానిమ్మొ మొకులు దగ్గంబుల తప్పు దానికి దావానలంబు
గాం దేవికెడు గంటిభయపడకుమని బోధించి వారిద్దఱుం
సింహధ్వజభూమికంబని వృత్తుండై నకిరటిపై చెడి యుద్ధంచే
డి రెంతలో బభ్రువాహనుండు వారలకడ కేగి యుఁ జని రోదనం
గావింపుచుండఁ జిత్రాంగదయిట్లనియె 268

యమునిష్టశాస్త్రమనము

260 శంకరాభరణము. త్రిపుటతాళము

హనుమత్ప్రభాయుక్తువైతివే ప్రాణేశా రామో ౧

హనుగ కనులారక్షినుం గని మున్నా, దినములుగ హచెనుపెం ఘాతయు
తనివికారావమైనను వరక, మునుపే విడిచి వెళ్లినా దవ గహానుగచా
చ్చితి విష్ణుకిదను వాక్యనుం జెప్పె రవినిపుణ్య ఫలంబులు వెంచ్చెను
మనని నగితిసి సుష్మప ఉప్పవచ్చుం గదా యని యుప్పొంగితి గహానుగవెం
క దాసుని వరముంతను, పంకజనాభుం దని చెలిత్తి సంకటమొంది
దు కాలంబున సంరక్షింప దేమిక తమో గహాను ॥68

వ॥ అని మఱియు నిట్లనియె ॥69

సీ॥ అంగారపర్ణుని సంగరంబున గెల్చు, శౌర్యమానాడెట్లు సన్నవాడెం
గోలాక్షమైయక్ష ప్రాప్తి మెప్పించిన, సామర్థ్యమిప్పుడు దెచ్చుటికిం బోయె
గొడ్డె వారణము నాడుకురుసేన గెల్చిన, దోర్బలంబెరతిం దాలంగిపోత్తె
భారతరణములో పల విజృంభించిన, దివ్యాస్త్రములవి మహిమవిసన దంగ
సంభ్రముల నేడు చేదాంట సైకమైన। పల్పలంబునం బడినట్టు బలురనో
చి। యుక్తుకుంతైన బాహువాహనునిచేతం। దెగితి వెనటికే మనంద
మునాథ ॥70

తే॥ నా శరకు సాక్ష్యమిచ్చి యర్పసంబునం బ్రాతురుత్రా నానాథులం
దారలునకు నెనటు మయశంబానం గూర్చకనా ళిరాత్రిన్నై
క్రూరకుమారుం గాంచియునిం గూలంగం జేసితివి యఘుంబునే
త రునం బోపుత్రాంధుజన, తేజలినట్లు భరింతుం బ్రాణముల ॥71

వ॥ అని యనేకవిధంబులం బలవించి తన వేతెర్థదనం బానట్టు బభ్రువా
హనుం గని యిట్లనియె ॥71

కేదారగౌళ, మిశ్రజాతి

ఎంత వాడవు రగకుమారక గరమెంత గహాంతవైన సజ్జను
లువిని దూషింతురను సిగ్గ దిజనకు న్నిగాంతు గాసి వలంతినని వమద్దిసం

బ్రహ్మాదావానో సంస్తవనము

తపము (గైకొని తపకటాంగ యెంతగ ముసుపు పరశు ధరుం 261
డు జనకుని, పసుపుదాని తన్నినివర్తించెను, గను కమారిత్తుయయనోఖ
ములనంబు డుదురులోకమందున గనెంతగ మునసి వేంకటదాసునేలిన
వనజనాభుని సఖుని సముఖ, మున్ననకు (బోరెఱుడ (దడవుచేయక,
నను వధింపు ము పుణ్యమన్నుసుగ వింతగ72

తోపార

జననిమాటలకు బ్రహ్మవాదాసు (డు సంతాపంబు వహించి
యనలంబున (బడ (బోవ (గనిల్లనెనాతనిసులూచిరాంచి
తం(ద్రంబుగుని పృలు (బడి ప్రాణము తీసుకొన్న మాతా వక్
దం(డ్రిని (జం [illegible] పినపాపమానునెవ్వ ధాకార్చమెలయనినక73

వగమ ఆరెయట్టాచేయవలయునని న (బుత్రుసింగనియులూచి పుత్రకాయగ్గా
డై వినిబ్రతికించుటకు నుపాయంబు గలదెట్లంటివేని పాతాళలోకంబు
న భోగవతీపురంబున నేలు శేషుండు మాతం(త్రి)యగుట నవ్వావాత్మని
యొద్ద వృతసంజీవనిరత్నంబున్న దవి తెచ్చుటకు (బుండరీకుండనుమ
ద్యుమాతననిచెదని దానింపుమని యద్భుతంబిచ్చినవ్వ షణిలోకం
బునకరిగి ఫల్గునుమరణంబును మాపద్వైధంబును నెఱింగించి మృతసం
జీవనిమణిం దెవ్వానిస్వకీయతాటంకమంగళసూత్రంబులానవాలుగా
నిచ్చిననప్పుడప్పుండరీకుండు పాతాళంబునకరిగి శేషునినుతించి యేత
ద్వృత్తాంతంబు విన్నవించిన నబ్భోగీం(ద్రుం)డు మా (తుదా (పురంబు విచ్చిన్న
బయ్యెనని దుఃఖించి సంజీవనిరత్నంబియంబూనిన ధార్తరాష్ట్రక
ర్కోటకాది సర్పంబులు శేషునితో నిట్లనియె74

ముషారరాగము. ఆదితాళము

వందనంబులయ్య గయోందమాకరాజనకుగవందా
మందబుద్ధులైన మను జబలంచముల కుజీవమణులు, నం చనీయవలదు
ముందరాపదరాగలుమవేలగ వందగసు ద్ధిలేని మానవులబద్ధములకు
టైనిన్నె, సు ద్ధరత్నమిచ్చినను సిద్ధి (బొందలేరువారుగ వందగ బిడ్డరా
పదవచ్చెనని, దొడ్డరత్నమిచ్చితివేని, దుద్ధగట్టులమ మ్మజనులద్దగించి

యుధిష్ఠిరాశ్వమేధము।

262 చం॥ పెదరుగవంతగ మంచమేకముందబోగులందాపువుల్తా
రూరివిఘ్నులం మసనాహించి తెచ్చి మంచసములనుంచె దరుగవంతగ
కరుణా వెలువ్వ వెంకటూఖస్స, నరసిప్రోచు నట్టిలక్ష్మిరి వరుడు పవి
రవమున వచ్చి నరుని ప్రాణము లేయగలడు గవంతగ 75

వ॥ అని వచించిన శేషుండు పుండరీకునకిట్లనియె నయ్యాదు పాంత్రపా
తంబాలోచించి తానే నికులమువారలతో విరోధంబు నలుగుచున్నది
దానిసహించుట దుస్సాధ్యంబు నాపునమణి నిచ్చుటకు వలయునని
చెప్పిన ~~[illegible]~~ 76

తావేర

పుండరీకుండప్పుడే వెడలి మణిపురంబునకును తెంచెన్
కుంతలీరాజులమాటలు నీరటికుమారునకును తెలిగించెన్
అమ్మాటలు విని బభ్రువాహనుండాగ్రహంబుచే మించెన్
రమ్మా యని పుండరీకుతోడ నిరసాతలంబును గాంచెన్ 77

క॥ హాంచి మయూరాస్త్రము సంధించిన నబ్బాణము నననే నిశిఖు
లుజ్జ్వలించి మదించిన చిలువల గ్రజంచు పులంబాడిచి చంపసాగె
ను ఆవదిక్కు 78

తే॥ అంతనిలువక నిష్ఠాత్ర ప్రయోగాస్త్రమేయ। దానిచే దేవేవాయుల
పైనగురిసి। తక్షపుచుండగిరటీనంతను దమ్మతిదూ పిలిచె
స్త్రంబు ఖాడి జేజేలు మెచ్చ ॥ 79

క॥ నేమకులు చంచూపుటుమలగ। గమలంబాడు వంచి పిలకలు
గుబువగసి। ర్పమువెల్ల జచ్చెవాతే షమ్ములొర్రిబచ్చినంతు
సన్నిధికరిగెనే॥ 80

వ॥ అట్లు తన్నశరణుసొచ్చిన పన్నగంబులనూఱడించి శేషుండు భు
జగంబులారా మున్ను జేవమణి నాపంగితిమేని నిక్కైభయంబు రాదు
గదా బభ్రువాహను పరాత్రంబిప్పటికైన ఉంగితి రి[illegible] రత్నవ్రా
చేమని ననక్షారి మేపరు లిట్లనియె 81

బభ్రువాహనోపాఖ్యానము.

చ॥ ప్రాణముకంటెఁ దప్పఁగల్గవస్తువు వేఱు జగంబునందునన్
ప్రాణులకైన నర్జునుఁడు బాధజాంతి వహింపఁజేసి వి
న్నాణము తోడఁ గోరినధనంబులు జీవదరత్నముక్ శర
స్త్రాణము ఖాఖిలాభరణ, సంచయము మహానఁగా వసింపుచున్ ॥82

వ॥ శేషుండు తిరిగి సూనుపాతికకును పరిరంభించి స్నేహంబున రపియ
తనికి శతకలాకంబైన శ్వేతచ్ఛత్రంబును మూల్యంబగు భరణంబులా
సంగి దవించి రోషంబు మాను మభయవదిప్పితంబునే ఆవేశుండనని యో
దంబరచి జీవదమణింకై కాని బభ్రువాహనునితోఁ బాతాళగమ్మ
రంబువెడలి వచ్చు సమయంబున ధాత్రరాష్ట్రులను సర్వంబులంత
కువయు న్నవెడలి మణిపురంబుఁ బ్రవేశించి తొల్లిశాంతవదవానం
బునాటి వైరంబుఁ దెలంచి యులూచి చిత్రాంగదలమోహంపఁ
జేసి ఫల్గునోత్తమాంగంబుఁ గ్రహించి సుప్రరపాతంబైన బకద
ఖన వనంబుఁ బ్రవేశించి దాఁచి యుంచిరిప్పుడు శేష బభ్రువా
హనులు సమరస్థలంబునకు వచ్చి నరమూర్ధంబుఁ గానక యు
లూచి చిత్రాంగదలతో విభ్రాంతిఁజెందియుండిరంత నక్కడ హస్తి
పురంబునందున ధర్మయనుంతేదవి [illegible] మన్న స్వప్నం
బుఁగాంచి విపద్బంధువుండగు శ్రీకృష్ణసన్నిధానంబునకరిగి
దండవత్ప్రణామంబులాచరించి యున్నాఁడు ॥83

కేదారగౌళ చతురశ్రజాతి

కలఁగంటినయ్య గయారోయనాకృష్ణ చెడుగ కలఁగ
జలజనయనక రవర మబ్బిను వెల, వెలఁబోఁజె మోముని లువఁజా
లనేఁగ గలఁగ నరుఁ దెత్తని ప్రాపరులుదాచిని జ్వర దరమున గోమయంబు
లఁదుకాని, ఖర వాహనమెక్కి సూనెఁబ్రాపుచూ, గాలునిదిశకేగిన చంద
బునఁగ గలగ పరిపంథులఁ బడఁగూల్చి ఘోరసం, గరములవిడంబు
మున గెలిచించి నీరం, తరము సునామకాముడలఁగాఁ చిత్రకారణమే దూ
లైన్నమునిజింపుమో, సరసిజాక్ష వేంకటాఖ్యవరదా గలఁగ
తే. గకుంతిచె ప్పుకమున్నత్రివాంతుఁడ తేఁగి। యుండెఁగావున స్వం

 వా మొందకపు దు, గదు దూరావించియా వృకోదరుఁడు కుంతి
దేవకి యురాంగనాల తోఁ జెవనిన్నై 85

ఆ॥ నగరి పురంబు వెడలి నాగ ఫజ్జనంబున, నింగిత్రో వడి జనియెనక పత్త్ర
నములు పక్షిజములు నవలు వనంబులు। దాఁటి పురంబు దాయనేగి 85

క॥ మరాళి నవారువంబులును గుప్పులు వజ్జ నవనమాంస మూలల్
నోలి నయోంధ వరష్లుసు (గ)జూర్తి మను లైన మవారకుంబులున్
రాలిన మందనంబులు క్షరంబులు వాసిన కుంజరంబులున్
జాలగలట్టి సంగరధ, సాస్థలి గాంచి రవారలానింరన్ 86

వ॥ ఇట్లనిరక్షించి శ్రీకృష్ణుండు భీమార్జునులతో నకుల సహదేవా
సంబవరోపించి దాండవి వృతకరంబున దనిం జూట్టిరోదసంబా
నర్పు బభ్రువాహనాదులం గాంచి రయ్యవసరంబున దేవకీ దేవకుం
తి ద్రౌపది మొదలైన వనితలు పరమాహ్లాదంబునను నిట్లనిరి మొ॥ 87

సీ॥ నాతులారెల్ల కాలము వృనంబున సూనుల కంటెఁ గూతులం
దా తతప్రీతి గల్గుటరి వారంబున నైజము వారికంటె జా
మాతల యందు [illegible] నుండున స, మాన ప్రియంబటువంటి యల్లుఁడే
రతి మరిం పవ్రాసిన వ్రిరించనసేనమన వచ్చునక్కటా ॥ 88

మ॥ శుభ వములు రుక్మవతీ సుభావుఁడు సమిచ్ఛారుండు పుత్త్రుండున
య్యభిమన్యుండు గతించినందులకు సౌఖ్యంబుల్ విసర్జించినో
నభరంబాందిన మా సుభద్ర పాపాగారంబుతోఁ బుట్టువ
ల్లభుఁడెట్లైన యుదంత [illegible] మున్ వినిన నిల్పం జూచునే ప్రాణముల్ 89

ఉ॥ అల్లుఁడవైన దాదియె మరాడియె యుంగవుచూచినం తమా
తల్లిని చూచె మా మకే పదంబులకుం బ్రణామిల్లుచుండ్రా
బల్లిదుఁడా సమీపమున, బిమ్మరచే విలపింపుచుండెనే
తల్లి నినన్నుఁ గాంచి పృథ్వంబున బల్కవదేమి ఘల్లునా ॥ 90

శా॥ వైరంబాక్కడ స్వామొక్కయొడ నైశ్వర్యంబు కాదా యిక్కడి వా
దారిద్ర్యంబా వేళనాక్షతఁ జెసం, తాపంబు సంతోషవి

బభ్రువాహనోపాఖ్యానము

ప్రారంభాన్నైదఁ గూడుటాన్కత తిభేదంబా ఘ్నసాండిట్టిపం
పారంచెలసఁ జేరఁజెనో ప్రజకు దుష్టబ్రువ శైచిత్రంబు గద 91

వ॥ అనునట్టియెడఁ గుంతి యిట్లనియె 92

సీ॥ సవతిద్వారాప్తియశ్వమునే తెత్తు వనుచునన్ దెసగాంచు మస్తమయిత్తిరునకుఁ
చిరకాలమునకు సోదరుఁడవౌనిను జూడ్వ వాంఛించి వచ్చిన వాయుజునకుఁ
బార్థుఁడెప్పుడు సూడఁబడునాయటంచు రక్షకులుని రక్షించు బాంధవులకు
నీసేవమెదఁ గోరియా సతోనిచటికి వచ్చియున్నట్టి దేవకీ తనూకు।
బంధుజనులకంటెఁ బంచప్రాణంబులు కంటె నధికుఁడైన కమలలో-
చనునకు జెప్పకుండ జనుటా ప్పునే మహా ప్రాజ్ఞఁడైన నీకు బ-
లనిధాన॥ 93

వ॥ ఏతత్ప్రమయంబున భీమసేనుం డుత్తరత్నంబు వలంచించి యఘటు
నాసమర్థుండగు జనార్దనుం డుండమనకు రోదసంబు తోఁబనియేమ
ని దేవకీ చిత్రాంగదాదులనూఁ ఉడింప నంతలో శేషుండు వాసు
దేవునకుఁ బ్రణామంబులాచరించి యిట్లనియె 94

శేషుప్రారాగము. రూపకతాళము.

వనజాతవిలోచనా ॥ నా మనవాలకించుము పుత్త్రుని వనగప
నివడి బభ్రువాహను దృషాతాకంబునకు వచ్చి జనకుండీ చ్ఛోటుగతీ
చినవార్త నూ సెప్పినాడు ॥ వనగ ॥ మచ్చికపాత్రుని మాటలు కొచ్చి జీవదా
యకమణిఁ గాదెచ్చి తినింతలోనె వివ్వచ్చునిశిరంబులే దు ॥ వనగ ॥ సమయ
మునకు వచ్చితి వీసవ్వసాచియుత్తమాంగ, మమలిన దయఁ దెప్పింపఁగ
దయస్వ వేంకటాఖ్య వరద 95

వ॥ అప్పలుకులు విని వాసుదేవుండిట్లనియె 96

ఆ॥ జననమాది బ్రహ్మచర్య తానె నుంటి, నేని గ్రీడి మూర్థము పుడఁ గ-
చ్చు। నన్నదాంగ చిలువలాక్షణాంబున జచ్చు। నాకసమున వచ్చు నాశిరం
బు॥ 97

తే॥ కరుణ ఫ్లూఁ డంత టనరవృషకేతనుల శిరములమేనులఁ గూర్చి శ్రీఘ్ర
మున జీవ మణిని మూ[illegible] డించిన నమ్మహోమహ్మ స్థులు బ్రతికి వెడలి

యుధిష్ఠిరాశ్వమేధము

266 వాసుదేవునిపదములందు ॥ 98

ఆ ॥ వాడిపోయినట్టి వలజంబు వానచే । తవిలసిల్లినట్లు
తద్వనంబున । బ్రతికినట్టి నరుని భానుపౌత్రుని గాంచి । ప్రమదమొం
దిరపౌరబాంధుజనులు ॥ 99

సీ ॥ తనసుతయౌ సుభద్రాదేవికిం (గనిల్లు) జీవంబనుచు దేవకీ వధూటి
తనయులాభవము గల్గుటనుగదా యిద్దాని బ్రతుకగల్గితి నంచు బాండుపత్ని
ధర్మజుప్రోటనా ధ్వరమునకేటికిం గడా, ఫలమునుగాంచె నటంచు బవనసూతి
మంగళసూత్రము లోమరలం దక్కె నటంచు, చిత్రాంగదయునులూచిపురంధ్రి
తండ్రిని వధించినట్టి నిందనేడు బాసె, వాసిగ్రకెంటినని బభ్రువాహ
నుండు । పొందిరనిన నేమి వర్ణింప ధరణి । నేత్రసన్నుతిం జేసిరనేక
తులు ॥ 100

వ ॥ అంతనమ్మాధవుండు స్వకీయామోఘసత్యసంకల్పంబుచే పౌత్రప్రాణ
ములబ్రదికించిన ననుసాల్వ ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధసాత్యకి ప్రభృతులు
బభ్రువాహనునితో స్నానంబు నేరపి బభ్రువాహనుండును శ్వేతవాహ
ములకై ఉరించి తనిచే (బారంభాది సంభావనలందిమింతో దేవకీదే
వులకు వృకోదరునకును నమస్కరించి వృషకేతుని తోం జెలిమిం గావించి
ప్రద్యుమ్నాది సకలయోధులం గూడి మణిపురసభాభవనంబునకుం
జేరిన యవ్వసరంబునం గృష్ణార్జునులు సువర్ణపీఠంబుల నాసీను
లైరి తక్కిన వారపద్మ ప్రకాశ్వరసంబునకు సభా వైచిత్ర్యంబునకాశ్చ
ర్యంబునొందుచును చిత్రాసనంబులం గూర్చుండియుండిరటు పిమ్మ
టశేషుండు కేశవునకు మైత్రి పూర్వకలుండు నద్భుతుండు నగు ఫల్గు
ను వధించినందులకుం బ్రాయశ్చిత్తంబుగా బభ్రువాహనుండు
పరమాలయ ప్రాంతంబునం బ్రాణత్యాగంబుచేయ నెంచియున్న
వాడే మిచెప్పదవని నేఛమిండిట్లనియె ॥ 101

బేహాగరాగము – ఆదితాళము

వినుబభ్రువాహనా ॥ వివరింతునుగాశ్వవనా ॥ వినుమ ॥ జనక
నిశాసనమును వహించి చేసిన పనిలో లేదు నీకు దోషము, జనకుండును
జీవించెనీవు దుఃఖనుం దవైనం గృష్ణుం డిలదాయును ॥ వినుమ ॥ నకులును

బ్రహ్మానందోపాఖ్యానము

పాతాళబంధుగులసహ బాంధవుల జన్మరంగంబున వర్ధించి, పా 267
రయ నైతికి మించు కవి పోషంబు చేసి రసి బాహ్మణి దయవల్లనే యము॥ వినా
వెలసిన వేంకటాఖ్య నేలఁగలయూరు, వసజాహ్మణి నామస్మరణము వల్లనే
కలిలోఁగల జనులు పాపతప్తులు స్వల్పజీవనుల సారయాత్రవనులు కామ
చిత్తనులు ముక్తి పైచెను మరి తనిఁ బ్రహ్మసు సౌఖ్యములుగనుమునిరఘుర్త
మనము ఘనంబు విని వినుగ/02

మ॥ శ్రుతి వర్ణించె దుర్వారు పాపములచే, దుష్టించు వారు అంపవే
వ్రతమ్ముల్ చేసిన వారు చెడజనులకై, వస్త్రాన్న పానాదిసం
గతులం జేసి భరించు వారు మఖముల్, హావించు వారేరవా
పతి పాదంబులఁ గొల్వ మండి సద్భక్తి, ప్రాయాంత్యాలై మందరో ॥103

మ॥ జలరాశిక్షుభితాంబుధిక్ జలధిగా సైలంబున ద్వారకా
నల భూమిక్ గిరి సానుషద్పుడుని నేరంబుగా మంచుసు
జ్వలవైశ్వానరుగాఁ బవిం ద్రాణముగా శేషంబు దంభోళిగాఁ
జలుపంజాలుఁ బ్రహ్మజనార్దనుఁ డుదర్షజ్ఞా నమోలంబుగా ॥104

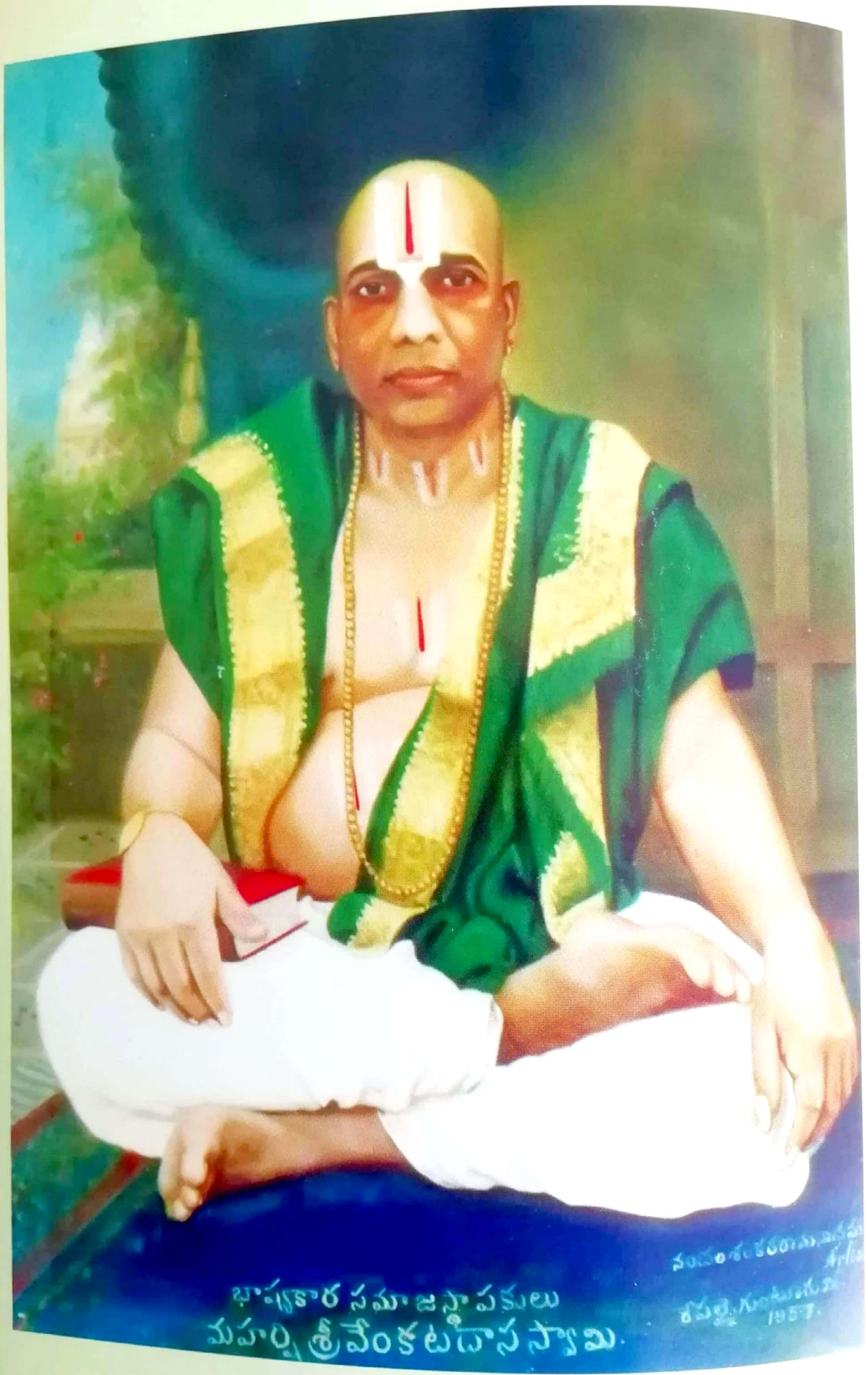
సీ॥ నుడివిన ప్పుడె పాపముడఁ చుక్కల్లని నామ, విసరంబుఁ బోగడని నేసనాల
వినఁగానె వివిధముర్భలత్తుల మాన్పక, శవనఘాటించి వేనిక్రవమూలల
భావించినంతఁ దాపత్రయంబాద్భుతమ్ము, వేరుకూరి మెన్నని సాన్వంత వేల
కలకాలమును గొత్తగాఁ దోఁచు వివాహ విలాస, సంబుతెంచని పాదుజన్మమేల
వారినిఁ గొల్వవాని పుణ్యంబు పాప। ఫలము సఁగు సత్యయంబగు బా
తకమలు। కానని వాఁకేచివేకే సూనుపదము। లాత్రయాంచితి వేసెర
వర్షము చెప్పుడు ॥105

మ॥ అని బోధించిన బ్రహ్మానందునకుఁ దద్ బ్రాసంద మొందెందఁజ
యస్వ శేషం డుర పాతలంబునకు దైత్యేయం బోయెనంతర్ జనా
ర్దనుఁ డత్యంత ఘనాంబరాభరణ రత్నవ్రాతముల్ దివ్యం
తి నిభిఘ్యుండు సతల్లి నిశమసూత్రతిం గాంచెఁ బంచె కర వేర్వ ॥106

క॥ తరువాత నైదు దినములు। వరమశాపట్టణమున నంచవసియించి
మహాత్రత్వ సైన్యము తో నధవార। వారితోఁ గూడుకాని కదలి రర్జునక్షేత్ర

ఓయజ్ఞ క్షేత్ర రాశ్వమేధము.

268 కృష్ణార్పణ

భాష్యకార సమాజ స్థాపకులు
మహర్షి శ్రీ వేంకటదాసస్వామి గారు